

Національна академія внутрішніх справ

Кафедра кримінального процесу

:

ЛЕКЦІЯ

з навчальної дисципліни

«СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ УКРАЇНИ»

Тема № 8.

«АДВОКАТУРА УКРАЇНИ»

Київ 2021

ПЛАН ЛЕКЦІЇ:

1. ПОНЯТТЯ АДВОКАТУРИ УКРАЇНИ, ПРАВОВА ОСНОВА ДІЯЛЬНОСТІ. ПРИНЦИПИ ТА ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.
2. НАБУТТЯ ПРАВА НА ЗАНЯТТЯ АДВОКАТСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.
3. ВИДИ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ АДВОКАТА.
4. ДОГОВІР ПРО НАДАННЯ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ.

* РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Конвенція про захист прав людини і основних свобод: прийм. 04 лист. 1950 р. Верховна рада України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
2. Конституція України: Закон України 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 19 лют. 2021 р. К.: ПАЛИВОДА А.В., 2021. 452 с.
4. Питання оплати послуг та відшкодування витрат адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 верес. 2014 р. № 465 {із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ [№110 від 11.03.2015](#), [№ 1048 від 21.12.2016](#), [№ 1049 від 20.12.2017](#), [№ 511 від 20.06.2018](#), [№ 945 від 15.11.2019](#)}. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/465-2014-%D0%BF>.

5. Правила адвокатської етики, затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України від 09 черв. 2017 р. № п0001891-17 {Зі змінами затвердженими З'їздом адвокатів України 2019 року «15» лют. 2019 р.}. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pravila/2019-03-15-pravila-2019_5cb72d3191e0e.pdf.
6. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 лип. 2012 р. № 5076-VI. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
7. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02 черв. 2011 р. № 3460-VI. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>.
8. Погорецький М. А., Яновська О. Г. Адвокатура України: підручник / Погорецький М. А., Яновська О. Г. К.: Юрінком Інтер, 2014. 368с.

Питання 1.

**ПОНЯТТЯ АДВОКАТУРИ УКРАЇНИ,
ПРАВОВА ОСНОВА ДІЯЛЬНОСТІ.
ПРИНЦИПИ ТА ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ
АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Адвокатура України - недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом (ст. 2 Закону України від 5 липня 2012 року «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»).

Адвокатура України здійснює свою діяльність на принципах:

- **верховенства права,**
- **законності,**
- **незалежності,**
- **конфіденційності та**
- **уникнення конфлікту інтересів.**

Принцип верховенства права означає, що адвокатська діяльність здійснюється з дотриманням принципу верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності адвокатури.

Принцип законності адвокатської діяльності

Відповідно до світових стандартів полягає в тому, що надання адвокатської допомоги клієнтам повинно здійснюватись на законних підставах, з дотриманням закріплених нормами національного та міжнародного права прав і свобод людини та громадянина.

Принцип незалежності адвокатури означає

насамперед її *самостійність у вирішенні* поставлених перед нею завдань незалежно від впливу будь-яких органів державної виконавчої влади, судових органів, а також громадських організацій і об'єднань (політичних партій, організацій, рухів тощо).

Принцип конфіденційності передбачає зобов'язання адвоката зберігати адвокатську таємницю, предметом якої є питання, з якими громадянин чи юридична особа звернулися до нього за допомогою.

Принцип **уникнення конфлікту інтересів** визначається у пункті 8 ст. 1 Розділу 1 Загальні положення.

Так, **конфлікт інтересів** – суперечність між особистими інтересами адвоката та його професійними правами і обов'язками, наявність якої може вплинути на об'єктивність або неупередженість під час виконання адвокатом його професійних обов'язків, а також на вчинення чи невчинення ним дій під час здійснення адвокатської діяльності.

Адвокатською таємницею є будь-яка інформація, що стала відома адвокату, помічнику адвоката, стажисту адвоката, особі, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, про клієнта, а також питання, з яких клієнт (особа, якій відмовлено в укладенні договору про надання правової допомоги з передбачених цим Законом підстав) звертався до адвоката, адвокатського бюро, адвокатського об'єднання, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності (ст. 22 Закону).

Питання 2.

НАБУТТЯ ПРАВА НА ЗАНЯТТЯ АДВОКАТСЬКОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ АДВОКАТСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ

Набуття права на заняття адвокатською діяльністю

Адвокатом може бути фізична особа, яка має повну вищу юридичну освіту, володіє державною мовою, має стаж роботи в галузі права не менше двох років, склала кваліфікаційний іспит, пройшла стажування (крім випадків, встановлених цим Законом), склала присягу адвоката України та отримала свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю (ч. 1 ст. 6 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»).

Не може бути адвокатом особа, яка:

1) має непогашену чи незняту в установленому законом порядку судимість за вчинення тяжкого, особливо тяжкого злочину, а також злочину середньої тяжкості, за який призначено покарання у виді позбавлення волі;

2) визнана судом недієздатною чи обмежено дієздатною;

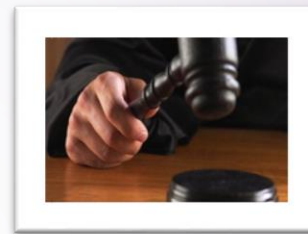
3) позбавлена права на заняття адвокатською діяльністю, – протягом двох років з дня прийняття рішення про припинення права на заняття адвокатською діяльністю;

4) звільнена з посади судді, прокурора, слідчого, нотаріуса, з державної служби або служби в органах місцевого самоврядування за порушення присяги, вчинення корупційного правопорушення, – протягом трьох років з дня такого звільнення (ч. 2 ст. 6 Закону)

Несумісною з діяльністю адвоката є:

- * 1) робота на посадах осіб, зазначених у пункті 1 частини першої статті 4 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції»;
- * 2) військова або альтернативна (невійськова) служба;
- * 3) нотаріальна діяльність;
- * 4) судово-експертна діяльність.

- * Вимоги щодо несумісності з діяльністю адвоката, передбачені пунктом 1, не поширюються на депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад (крім тих, які здійснюють свої повноваження у відповідній раді на постійній основі).

*Особа, яка виявила бажання стати адвокатом та відповідає вимогам частин першої та другої статті 6 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», має право звернутися до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури за місцем проживання із заявою про допуск до складення кваліфікаційного іспиту. Порядок допуску до складення кваліфікаційного іспиту та перелік документів, що додаються до заяви, затверджуються **Радою адвокатів України.***

*Строк розгляду заяви про допуск до складення кваліфікаційного іспиту не повинен перевищувати **тридцяти днів з дня її надходження.***

За результатами розгляду заяви та доданих до неї документів кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури приймає рішення про:

- * 1) допуск особи до кваліфікаційного іспиту;**
- * 2) відмову в допуску особи до кваліфікаційного іспиту.**

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

* Особи, які одержали свідоцтво про право заняття адвокатською діяльністю, мають право здійснювати адвокатську діяльність індивідуально, створювати своє адвокатське бюро чи об'єднуватися з іншими адвокатами і створювати адвокатські об'єднання (організаційні форми адвокатської діяльності), що діють на підставі ст. 14, 15 Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» і своїх статутів.

* Відповідно до ст. 13 Закону адвокат, який здійснює адвокатську діяльність *індивідуально*, є *самозяйнятою особою*.

* У ст.14 Закону визначено правовий статус *адвокатського бюро*.

* Адвокатське бюро є юридичною особою, створеною одним адвокатом, і діє на підставі статуту. Найменування адвокатського бюро повинно включати прізвище адвоката, який його створив.

Адвокатське бюро «ФІДЕС»

Правовий статус адвокатського об'єднання передбачено у ст. 15 Закону.

Адвокатське об'єднання є юридичною особою, створеною шляхом об'єднання двох або більше адвокатів (учасників), і діє на підставі статуту.

MONITUM

ATTORNEYS AT LAW

*** До Єдиного реєстру адвокатів України вносяться такі відомості:**

- * 1) прізвище, ім'я та по батькові адвоката;
- * 2) номер і дата видачі свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, номер і дата прийняття рішення про видачу свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю (номер і дата прийняття рішення про включення адвоката іноземної держави до Єдиного реєстру адвокатів України);
- * 3) найменування і місцезнаходження організаційної форми адвокатської діяльності, номери засобів зв'язку;
- * 4) адреса робочого місця адвоката, номери засобів зв'язку;
- * 5) інформація про зупинення або припинення права на заняття адвокатською діяльністю;
- * 6) інші відомості, передбачені цим Законом.

Питання 3.

ВИДИ АДВОКАТСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ.

ПРАВА І ОБОВ'ЯЗКИ АДВОКАТА

Видами адвокатської діяльності є:

- * **1)** надання правової інформації, консультацій і роз'яснень з правових питань, правовий супровід діяльності юридичних і фізичних осіб, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, держави;

- * **2)** складення заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру;

- * **3)** захист прав, свобод і законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішується питання про їх застосування у кримінальному провадженні, особи, стосовно якої розглядається питання про видачу іноземній державі (екстрадицію), а також особи, яка притягається до адміністративної відповідальності під час розгляду справи про адміністративне правопорушення;

- * **4)** надання правової допомоги свідку у кримінальному провадженні;

5) представництво інтересів потерпілого під час розгляду справи про адміністративне правопорушення, прав і обов'язків потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача у кримінальному провадженні;

6) представництво інтересів фізичних і юридичних осіб у судах під час здійснення цивільного, господарського, адміністративного та конституційного судочинства, а також в інших державних органах, перед фізичними та юридичними особами;

7) представництво інтересів фізичних і юридичних осіб, держави, органів державної влади, органів місцевого самоврядування в іноземних, міжнародних судових органах, якщо інше не встановлено законодавством іноземних держав, статутними документами міжнародних судових органів та інших міжнародних організацій або міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

8) надання правової допомоги під час виконання та відбування кримінальних покарань.

9) захист прав, свобод і законних інтересів викривача у зв'язку з повідомленням ним інформації про корупційне або пов'язане з корупцією правопорушення.

У відповідності до ст. 20 Закону *під час здійснення адвокатської діяльності адвокат **має право**, зокрема:*

1) звертатися з адвокатськими запитами, у тому числі щодо отримання копій документів, до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, а також до фізичних осіб (за згодою таких фізичних осіб);

2) представляти і захищати права, свободи та інтереси фізичних осіб, права та інтереси юридичних осіб у суді, органах державної влади та органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форми власності, громадських об'єднаннях, перед громадянами, посадовими і службовими особами, до повноважень яких належить вирішення відповідних питань в Україні та за її межами;

3) ознайомлюватися на підприємствах, в установах і організаціях з необхідними для адвокатської діяльності документами та матеріалами, крім тих, що містять інформацію з обмеженим доступом;

4) складати заяви, скарги, клопотання, інші правові документи та подавати їх у встановленому законом порядку;

5) бути присутнім під час розгляду своїх клопотань і скарг на засіданнях колегіальних органів та давати пояснення щодо суті клопотань і скарг;

6) збирати відомості про факти, що можуть бути використані як докази, в установленому законом порядку запитувати, отримувати і вилучати речі, документи, їх копії, ознайомлюватися з ними та опитувати осіб за їх згодою;

7) застосовувати технічні засоби, у тому числі для копіювання матеріалів справи, в якій адвокат здійснює захист, представництво або надає інші види правової допомоги, фіксувати процесуальні дії, в яких він бере участь, а також хід судового засідання в порядку, передбаченому законом;

8) одержувати письмові висновки фахівців, експертів з питань, що потребують спеціальних знань;

9) користуватися іншими правами, передбаченими цим Законом та іншими законами.

Під час здійснення *адвокатської діяльності* відповідно до ст. 21 Закону, *адвокат зобов'язаний:*

- 1) дотримуватися присяги адвоката України та правил адвокатської етики;
- 2) на вимогу клієнта надати звіт про виконання договору про надання правової допомоги;
- 3) невідкладно повідомляти клієнта про виникнення конфлікту інтересів;
- 4) підвищувати свій професійний рівень;
- 5) виконувати рішення органів адвокатського самоврядування;
- 6) виконувати інші обов'язки, передбачені законодавством та договором про надання правової допомоги.

Адвокату забороняється:

- 1) використовувати свої права всупереч правам, свободам та законним інтересам клієнта;*
- 2) без згоди клієнта розголошувати відомості, що становлять адвокатську таємницю, використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб;*
- 3) займати у справі позицію всупереч волі клієнта, крім випадків, якщо адвокат впевнений у самообмові клієнта;*
- 4) відмовлятися від надання правової допомоги, крім випадків, установлених законом.*

Адвокат реалізує свої повноваження через адвокатський запит.

Адвокатський запит – письмове звернення адвоката до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань про надання інформації, копій документів, необхідних адвокату для надання правової допомоги клієнту.

Питання 4.

ДОГОВІР ПРО НАДАННЯ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

Документами, що посвідчують повноваження адвоката на надання правової допомоги, можуть бути:

- 1) договір про надання правової допомоги;**
- 2) довіреність;**
- 3) ордер;**
- 4) доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги.**

Ордер – письмовий документ, що у випадках, встановлених цим Законом та іншими законами України, посвідчує повноваження адвоката на надання правової допомоги.

Ордер видається адвокатом, адвокатським бюро або адвокатським об'єднанням та повинен містити підпис адвоката. Рада адвокатів України затверджує типову форму ордера.

Договір про надання правової допомоги укладається в *письмовій формі*.

Договір про надання правової допомоги може вчинятися усно у випадках:

1) надання усних і письмових консультацій, роз'яснень із правових питань з подальшим записом про це в журналі та врученням клієнту документа, що підтверджує оплату гонорару (винагороди);

2) якщо клієнт невідкладно потребує надання правової допомоги, а укладення письмового договору за конкретних обставин є неможливим – з подальшим укладенням договору в письмовій формі *протягом трьох днів*, а якщо для цього існують об'єктивні перешкоди - у найближчий можливий строк.

Підстави для відмови в укладенні договору про надання правової допомоги зазначені у ст. 28 Закону. Адвокату, адвокатському бюро або адвокатському об'єднанню **забороняється укладати договір** про надання правової допомоги у разі **конфлікту інтересів.**

Адвокату забороняється укласти договір про надання правової допомоги і він зобов'язаний відмовитися від виконання договору, укладеного адвокатом, адвокатським бюро або адвокатським об'єднанням, у разі, якщо:

1) доручення на виконання дій виходять за межі професійних прав і обов'язків адвоката;

2) результат, досягнення якого бажає клієнт, або засоби його досягнення, на яких він наполягає, є протиправними, суперечать моральним засадам суспільства, присязі адвоката України, правилам адвокатської етики; адвокат брав участь у відповідному провадженні, і це є підставою для його відводу згідно з процесуальним законом;

3) договору про надання правової допомоги може призвести до розголошення адвокатської таємниці;

4) виконання договору про надання правової допомоги може призвести до розголошення адвокатської таємниці;

5) адвокат є членом сім'ї або близьким родичем посадової особи, яка брала або бере участь у господарському, цивільному, адміністративному судочинстві, кримінальному провадженні, розгляді справи про адміністративне правопорушення, щодо яких до адвоката звертаються з пропозицією укладення договору про надання правової допомоги;

6) виконання договору може суперечити інтересам адвоката, членів його сім'ї або близьких родичів, адвокатського бюро або адвокатського об'єднання, засновником (учасником) якого він є, професійним обов'язкам адвоката, а також у разі наявності інших обставин, що можуть призвести до конфлікту інтересів;

7) адвокат надає правову допомогу іншій особі, інтереси якої можуть суперечити інтересам особи, яка звернулася щодо укладення договору про надання правової допомоги.

ЛЕКЦІЮ ЗАКІНЧЕНО.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ !